

VYUŽITIE PRENATÁLNEJ KOMUNIKÁCIE V PRAXI

Mgr. Bibiána Jurašková
Andrea Čobejová

Novorodenecké oddelenie

Nemocnica Košice-Šaca a.s., 1. súkromná nemocnica

IX. celoslovenská konferencia sestier pracujúcich v neonatológii

Žilina 13. - 14.10. 2011

Prenatálna komunikácia (PK)

- znamená **kontakt matky s nenarodeným dieťaťom**
- prebieha **neustále**, vďaka otvorenému podnetovému systému plodu a blízkosti matky
- podľa zástancov prenatálnej psychológie má nenarodené dieťa **pamäť, vedomie** a zážitky (získané počas vnútro maternicového života), ktoré zostávajú ako trvalá stopa- výrazne ovplyvňujúca jeho správanie v neskoršom živote

Výhody PK

- vytvára **dôveru** rodičov vo vlastné rodičovské schopnosti
- posilňuje **vzťahy**, poskytuje dieťaťu pocit, že je na svet vítané
- poskytuje **podnety** pre lepšiu duševný a telesný vývin
- poskytuje **podporu** obom, reakcie dieťaťa a na podnety a láskanie zvonku podporujú rodičov v ich úsilí a naopak
- zvyšuje **citlivosť** reakcie rodičov na potreby dieťaťa ešte pred narodením

Interakcia medzi matkou a nenarodeným dieťaťom

- začína v prenatálnej fáze
- vnútro maternicová väzba predstavuje pre dieťa najvyššiu ochranu voči nebezpečenstvám a neistotám vonkajšieho sveta
- dieťa reaguje na matkinu lásku, strach, odmietanie, radosť, tieseň, ako aj na silné nepríjemné zvuky (kopanie, zmena polohy v maternici)

Interakcia medzi matkou a nenarodeným dieťaťom

- **Stres, úzkostné stavy u matky:**
- tvorba **katecholamínov**, následne **zvýšená biologická precitlivenosť** a **preťaženie autonómneho NS** nenarodeného dieťaťa
- následok: **fyzické zmeny**, ktoré môžu u dieťaťa vyvolať **poruchy žalúdočno-črevnej motility, hnačky, nízku pôrodnú hmotnosť, nepokoj, nervozitu a hyperaktivitu dieťaťa**

Interakcia medzi matkou a nenarodeným dieťaťom

- extrémna forma stresu (napr. smrť otca dieťaťa)- možný častejší výskyt schizofrénie či sebadeštrukčného správania v adolescencii

Vývin zmyslových orgánov plodu

- **Vnímanie zvuku:**
- 8. týž. tehotnosti: prvé senzomotorické reakcie na hudbu
- reakcia na zvukové podnety predpokladá funkčnosť mozgu, vyvinutú kostru a kožu
- dieťa zachytáva zvuky nielen cez ucho (v 16. týž. kompletne vyvinuté) a kochleu (funkčná v 20. týž.), ale hlavne cez kostru, ktorá slúži ako rezonátor

Vnímanie zvuku

- nenarodené dieťa vníma:
  - zvuky vytvárané telom matky - cca 60 dB (zvuk placenty, pulzácia krvi v žilách, tlkot srdca matky, škvíkanie v žalúdku, pohyb v čreve, hlas matky a otca)
  - zvuky z vonkajšieho sveta - 20 až 30 dB
- dieťa na zvuky reaguje motorickými prejavmi – spomalením alebo zrýchlením frekvencie srdca, pohybmi

Vnímanie zvuku- reči

- **Hlas matky:**
- dieťa dokáže rozoznať, či matka rozpráva s ním, alebo s niekým iným
- reč matky vníma plod intenzívnejšie než reč iných, lebo dostáva aj súbežnú pocitovú a emocionálnu informáciu o prežívaní hovoreného slova
- matka svojou rečou a slovným prejavom prirodzene pôsobí na vývin svojho dieťaťa a v maternici
- dieťa nevníma konkrétny obsah slov, ich významu nerozumie, vníma akúsi melódiu matkinej reči, na ktorú je senzitivne

Vnímanie zvuku- hudby

- stimulácia zvukom - 70 % energie pre funkčnosť mozgu, psychický, intelektový rozvoj a hudobnú inteligenciu dieťaťa
- pocit biologickej istoty, emocionálneho bezpečia a vyrovnanosti
- veľikáni hudobného sveta (Bach, Mozart, Vivaldi, gregoriánsky chorál) dokážu nenarodené dieťa upokojiť, rozvíjať v ňom empatiu a hudobný talent

Vnímanie zvuku- hudby

- Beethoven, Brahms, hlasná rocková a metalová hudba – pôsobia dysharmonicky a dezorientujúco, čo sa prejavuje napr. v poruchách koncentrácie, v psychomotorickom nepokoji (nepriaznivý biologický vývin dieťaťa)

Vnímanie dotykov

- **komunikácia dotykom (haptomika)** - predpoklady pre vznik vnútramaternicovej väzby, harmonický rozvoj NS a udržanie rovnováhy fyzického, intelektového a citového života dieťaťa
- 7. - 8. týž. tehotnosti - prvé reakcie dieťaťa na dotykové podnety a zmenu polohy
- 18. týž. - hmat u dieťaťa natoľko vyvinutý, že môže cítiť cez brušnú stenu jemný dotyk hladiacej ruky

Vnímanie dotykov

- **výsledky pozorovaní haptomicky stimulovaných detí** - po narodení pozornejšie, výraznejšie predrečové prejavy, skorší začiatok prvého hovorenia, lepšie používanie zložených slov, rýchlejšie, prispôsobivejšie a prežívajú menej strachu
- **nedostatok haptomiky** - citové problémy, znížený sociálny kontakt, väčšia plačlivosť

Vnímanie svetla

- svet v matkinom tele – ružovočervený, jednofarebný a stále rovnaký, napriek tomu v 30. týž. sa oči dieťaťa otvárajú a zatvárajú sa len v spánku
- dieťa sa obracia za svetlom, na prudké svetlo reaguje pohybmi

Vnímanie chuti

- od 6. týž. - vývin chuť ových pohárikov v jazyku
- od 4. mesiaca:
  - pitie plodovej vody: prežívanie rozličných dojmov (glukóza – sladko, sodík – jemne slano, vlastný moč – horko)
  - zistenie pokusmi: intenzita pitia závisí od chuti tekutiny

Prieskum: Možnosti využitia poznatkov PK v praxi

- **Cieľ - zistiť :**
  - **skúsenosti** matiek z kontaktu medzi nimi a nenarodeným dieťaťom
  - **spôsoby**, akými tento kontakt s dieťaťom nadväzovali
  - **ich záujem** o prehĺbenie vedomostí a poznatkov z oblasti PK

Prieskumná vzorka

- matky z Prešovského kraja (108)
- prvorodičky (34)
- viacrodičky (74)

Metóda skúmania

- **Dotazník:** 15 položiek
- **Realizácia:** od októbra 2010 do februára 2011
- **Spracovanie údajov:** program MS Excel

Najdôležitejšie výsledky

Týkajúce sa:

- vedomostí v oblasti PK
- skúseností- spôsobov využitia poznatkov PK
- záujmu matiek o tému PK

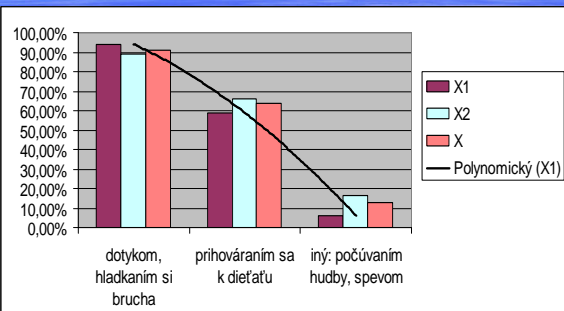
Viete o komunikácii – kontakte medzi matkou a jej nenarodeným dieťaťom?

odpoveď	prvorodičky	viacrodičky	spolu
počula som o tom, aj čítala	55,88%	52,70%	53,7%
málo som o tom počula	44,12%	44,60%	44,4%
nič mi to nehovorí	0%	2,70%	1,9%

Myslíte si, že takáto komunikácia vplyva na telesný a duševný vývin nenarodeného dieťaťa:

odpoveď	prvorodičky	viacrodičky	spolu
pozitívne	85,30%	91,89%	89,8%
neutrálne	5,88%	1,35%	2,8%
negatívne	0%	0%	0%
neviem posúdiť	8,82%	6,76%	7,4%

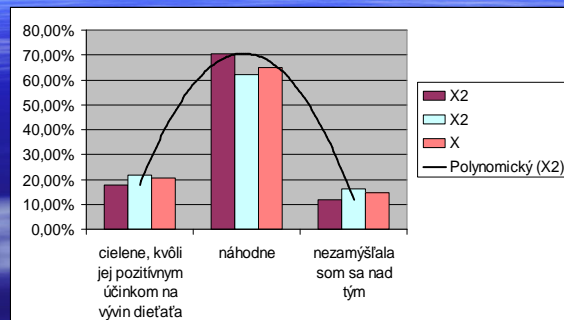
Váš najčastejší prejav kontaktu s nenarodeným dieťaťom bol:

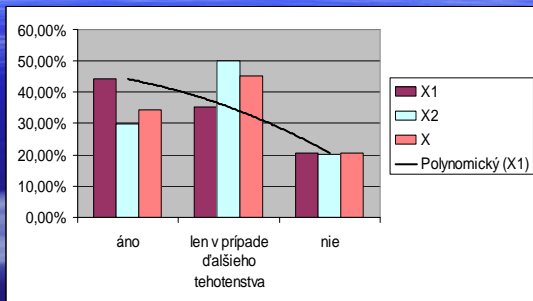
Váš kontakt s nenarodeným dieťaťom bol viac:

odpoveď	prvorodičky	viacrodičky	spolu
uvedomelý	79,41%	78,38%	78,7%
neviem posúdiť	14,71%	12,16%	13%
neuviedomelý	5,88%	9,46%	8,3%

V období tehotenstva ste počúvali hudbu:

Mali by ste záujem absolvovať kurz kontaktu matky s nenarodeným dieťaťom?

Návrhy pre prax

- Väčšia pozornosť sestier z gynekologicko-pôrodnického oddelenia v rámci prenatálnej starostlivosti
- Zaviesť kurz PK pre budúce matky
- Informačný leták o PK (dostupný pre gravidné ženy v prenatálnych poradniach)

Zoznam použitej literatúry

JURAŠKOVÁ B. 2011. *Možnosti využitia poznatkov prenatálnej komunikácie v praxi*: diplomová práca. Prešov: FZO PU, 2011. 77 s.

MATULNÍKOVÁ L. 2006. Prenatálna komunikácia matky a dieťaťa. In *Mama a ja*. ISSN 1335-9320, 2006, roč. 5, č. 4, s. 16-18.

TEUSEN G., GOZE – HÄNEL I. 2003. *Prenatální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 80 s. ISBN 80-7178-753-1.

„A v každom počiatku je kúzlo, ktoré nás chráni a pomáha nám žiť.“

Hermann Hesse